

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 117/24

Luxemburg, 29 juli 2024

Arrest van het Hof in zaak C-202/24 | [Alchaster]¹

Aanhoudingsbevelen die zijn uitgevaardigd door het Verenigd Koninkrijk: het Hof verduidelijkt onder welke voorwaarden die aanhoudingsbevelen ten uitvoer kunnen worden gelegd in de Europese Unie

Sinds de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie is de tenuitvoerlegging in de Unie van door het Verenigd Koninkrijk uitgevaardigde aanhoudingsbevelen geregeld in de handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen het Verenigd Koninkrijk en de Unie. Volgens het Hof moeten de rechterlijke autoriteiten van de lidstaten waaraan wordt verzocht zo'n bevel ten uitvoer te leggen, autonoom nagaan of de betrokkene bij overlevering aan het Verenigd Koninkrijk het door hem gestelde risico op schending van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie loopt. Het overleveringsmechanisme waarin de handels- en samenwerkingsovereenkomst voorziet, verschilt van dat van het kaderbesluit betreffende het Europese aanhoudingsbevel.

De **handels- en samenwerkingsovereenkomst**² die tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk is gesloten om hun betrekkingen te regelen na de Brexit, voorziet onder meer in justitiële samenwerking in strafzaken door middel van een mechanisme van overlevering op basis van een aanhoudingsbevel.

Een rechter in eerste aanleg uit Noord-Ierland (Verenigd Koninkrijk) heeft vier aanhoudingsbevelen uitgevaardigd tegen een persoon die ervan wordt verdacht strafbare feiten in verband met terrorisme te hebben gepleegd. In zijn beroep bij de hoogste rechter van Ierland heeft de betrokkene aangevoerd dat zijn overlevering onverenigbaar is met het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen omdat het Verenigd Koninkrijk de regels voor voorwaardelijke invrijheidstelling in ongunstige zin heeft gewijzigd nadat de vermeende strafbare feiten zijn gepleegd.

De hoogste rechter van Ierland merkt op dat de hoogste rechter van het Verenigd Koninkrijk al heeft geoordeeld dat die regels verenigbaar zijn met het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)³ en dat hijzelf het door de betrokkene aangevoerde argument met betrekking tot het risico op schending van het EVRM reeds van de hand heeft gewezen. Hij vraagt zich echter af of dezelfde conclusie kan worden getrokken waar het gaat om het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen, dat is opgenomen in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”)⁴, en heeft het Hof van Justitie hierover een vraag gesteld.

In zijn arrest van vandaag verduidelijkt het Hof de rol van de uitvoerende rechterlijke autoriteit van een lidstaat wanneer een persoon tegen wie een op de handels- en samenwerkingsovereenkomst gebaseerd aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, stelt dat hij bij overlevering aan het Verenigd Koninkrijk het risico loopt dat het genoemde beginsel wordt geschonden. Het Hof wijst erop dat die uitvoerende rechterlijke autoriteit dit risico autonoom moet beoordelen in het licht van het Handvest, ook al is het risico dat het EVRM wordt geschonden al uitgesloten.

De uitvoerende rechterlijke autoriteit zal de tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel slechts kunnen weigeren wanneer zij, na de uitvaardigende rechterlijke autoriteit om aanvullende gegevens en waarborgen te hebben verzocht, beschikt over objectieve, betrouwbare, nauwkeurige en naar behoren bijgewerkte gegevens waaruit blijkt dat er een reëel gevaar bestaat dat een zwaardere straf wordt opgelegd dan aanvankelijk was voorzien toen het strafbare feit werd gepleegd.

Het Hof benadrukt om te beginnen dat **het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel⁵ niet de tenuitvoerlegging regelt van aanhoudingsbevelen die door het Verenigd Koninkrijk zijn uitgevaardigd na het verstrijken van de in het terugtrekkingsakkoord⁶ vastgestelde overgangperiode. Vanaf dat tijdstip wordt de tenuitvoerlegging van door het Verenigd Koninkrijk uitgevaardigde aanhoudingsbevelen geregeld door de handels- en samenwerkingsovereenkomst.** Volgens deze overeenkomst kan een lidstaat de tenuitvoerlegging van zo'n aanhoudingsbevel slechts weigeren om redenen die voortvloeien uit die overeenkomst. Tegen deze achtergrond moeten de uitvoerende rechterlijke autoriteiten van de lidstaten, wanneer zij op grond van de handels- en samenwerkingsovereenkomst een beslissing tot overlevering van een persoon aan het Verenigd Koninkrijk nemen, erop toezien dat de in het Handvest erkende grondrechten in acht worden genomen.

Het Hof merkt in dit verband op dat de vereenvoudigde en efficiënte regeling voor de overlevering van veroordeelde of verdachte personen, die is ingesteld bij het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel, berust op de hoge mate van **vertrouwen** die er **tussen de lidstaten** moet zijn en op het **beginsel van wederzijdse erkenning**. Dit beginsel vormt de hoeksteen van de justitiële samenwerking tussen de lidstaten in strafzaken. Het gaat om een specifiek kenmerk van de betrekkingen tussen de lidstaten, waarbij de fundamentele aanname geldt dat elke lidstaat met alle andere lidstaten een reeks **gemeenschappelijke waarden** deelt **waarop de Unie berust**, en dat elke lidstaat erkent dat de andere lidstaten deze waarden met hem delen.

Een dergelijke mate van vertrouwen kan ook tot stand worden gebracht door middel van internationale overeenkomsten tussen de lidstaten en bepaalde derde landen die bijzondere betrekkingen met de Europese Unie hebben. **De handels- en samenwerkingsovereenkomst brengt echter geen bijzondere betrekkingen tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie tot stand, en bovendien maakt het Verenigd Koninkrijk geen deel uit van de Europese ruimte zonder binnengrenzen.** Voorts verschilt het overleveringsmechanisme van de handels- en samenwerkingsovereenkomst op bepaalde punten wezenlijk van dat van het kaderbesluit betreffende het Europees aanhoudingsbevel.

In deze context moet de uitvoerende rechterlijke autoriteit, wanneer de gezochte persoon aanvoert dat er een risico bestaat op schending van een in het Handvest opgenomen grondrecht, alle relevante gegevens beoordelen om in te schatten in welke situatie die persoon zich zal bevinden als hij wordt overgeleverd aan het Verenigd Koninkrijk. Dan geldt niet de zogenoemde tweestappentoets⁷ die voor een Europees aanhoudingsbevel moet worden uitgevoerd, maar moet er rekening worden gehouden met de regels en praktijken die in dat land algemeen gangbaar zijn, en daarnaast ook – als de beginselen van wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning niet worden toegepast – met de specifieke kenmerken van de situatie van die persoon.

Wat ten slotte de wijziging van de regels voor voorwaardelijke invrijheidstelling betreft, oordeelt het Hof dat een maatregel die ziet op de tenuitvoerlegging van een straf slechts onverenigbaar is met het Handvest indien die maatregel leidt tot een wijziging van de werkelijke omvang van de straf die gold toen het betreffende strafbare feit werd gepleegd en er daardoor een zwaardere straf zou worden opgelegd dan de straf die aanvankelijk gold.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst en, indien van toepassing, de samenvatting](#) van het arrest zijn op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Volg ons!

¹ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van een van de partijen in de procedure.

² [Handels- en samenwerkingsovereenkomst](#) tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds.

³ [Europees Verdrag voor de rechten van de mens](#), zoals gewijzigd bij de protocollen nrs. 11 en 14 en aangevuld met het aanvullend protocol en de protocollen nrs. 4, 6, 7, 12, 13 en 16.

⁴ [Handvest van de grondrechten van de Europese Unie](#).

⁵ [Kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering](#) tussen de lidstaten, zoals gewijzigd bij kaderbesluit 2009/299/JBZ van de Raad van 26 februari 2009.

⁶ [Akkoord inzake de terugtrekking](#) van het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland uit de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie.

⁷ Bij een Europees aanhoudingsbevel moet de uitvoerende rechterlijke autoriteit als eerste stap bepalen of er gegevens zijn waaruit blijkt dat het risico reëel is dat er in de uitvaardigende lidstaat een grondrecht wordt geschonden doordat er structurele of fundamentele gebreken zijn of gebreken die meer specifiek een objectief identificeerbare groep personen raken. Bij de tweede stap moet die autoriteit concreet en nauwkeurig nagaan in hoeverre de bij de eerste stap vastgestelde gebreken gevolgen kunnen hebben voor de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, en of er, gelet op zijn persoonlijke situatie, zwaarwegende en op feiten berustende gronden bestaan om aan te nemen dat die persoon een reëel gevaar loopt dat er een grondrecht zal worden geschonden als hij wordt overgeleverd aan de uitvaardigende lidstaat. Door te voorzien in de verplichting om eerst na te gaan of er fundamentele gebreken zijn voordat het mogelijk is om concreet en nauwkeurig te beoordelen of de persoon tegen wie het Europees aanhoudingsbevel loopt, daadwerkelijk wordt blootgesteld aan het risico dat het betreffende grondrecht wordt geschonden, wordt ervoor gezorgd dat die beoordeling slechts in uitzonderlijke gevallen wordt gemaakt. Dit laatste vloeit dus voort uit de aanname dat de uitvaardigende lidstaat de grondrechten in acht neemt, die op haar beurt voortvloeit uit het beginsel van wederzijds vertrouwen.